

MANIFEST*

PRAVNICI S PODROČJA DELOVNEGA IN SOCIALNEGA PRAVA IZ VSE EVROPE POZIVAMO EVROPSKO UNIJO, NAJ SPOŠTUJE IN PODPIRA TEMELJNE SOCIALNE PRAVICE, ŠE ZLASTI PRI VSEH UKREPIH, POVEZANIH S KRIZO

- 1) Ekonomsko in finančno krizo in njene negativne socialne posledice je treba obravnavati v širšem kontekstu. Zgodovinsko in svetovno, so izkušnje dveh svetovnih vojn vodile Mednarodno organizacijo dela, da je leta 1944 sprejela Filadelfijsko deklaracijo, ki izrecno določa, da:
 - delo ni blago;
 - sta svoboda izražanja in združevanja bistvena za trajnostni razvoj;
 - obstoj revščine v katerem koli delu sveta ogroža blaginjo po vsem svetu.
- 2) Na evropski ravni so določbe te deklaracije po drugi svetovni vojni vzpostavile bistvene temelje evropskega delovnega in socialnega prava in implicitna, pogosto pa tudi eksplicitna izhodišča za oblikovanje krhkega evropskega socialnega modela EU.
- 3) V svojem nagovoru Evropskemu parlamentu 14. septembra 2011 je generalni direktor MOD Juan Somavia poudaril: *»Spoštovanje temeljnih načel in pravic pri delu ni stvar, o kateri bi se lahko pogajali: niti v času krize, ko se množično postavljajo vprašanja o pravičnosti. To je še zlasti pomembno v državah, ki morajo sprejemati varčevalne ukrepe. Kriza ne more biti izgovor za nespoštovanje mednarodno dogovorjenih delovnopравnih standardov.«*
- 4) Na sestanku ministrov za delo in zaposlovanje držav skupine G20, ki je potekalo 26. in 27. septembra 2011 v Parizu, so kot eno ključnih priporočil oprede-

* Manifest je podpisalo več kot 440 profesorjev delovnega in socialnega prava in drugih uglednih strokovnjakov s tega področja iz držav Evrope, med njimi tudi iz Slovenije. Spodbudili in oblikovali so ga člani Mednarodne mreže strokovnjakov za sindikalne pravice. Spletna stran Manifesta z besedilom in seznamom podpisnikov je dostopna na <http://www.etui.org/Networks/The-Transnational-Trade-Union-Rights-Experts-Network-TTUR> (za slovenski prevod je poskrbela revija Delavci in delodajalci; prevod Barbara Kresal in Irena Kuštrin).

lili, da je treba »spodbujati učinkovito izvrševanje socialnih in delavskih pravic in zagotoviti spoštovanje temeljnih načel in pravic pri delu«,¹ kar so vključili v deklaracijo voditeljev držav in vlad skupine G20, sprejeto na vrhu v Cannesu 3. – 4. novembra 2011² (G20 2011b).

- 5) Na sestanku skupine G20, ki je potekalo 17. in 18. maja 2012 v Guadalajari v Mehiki, so ministri za delo in zaposlovanje v svojih sklepih navedli, da »verjamejo, da mora gospodarska rast temeljiti na kakovostnem zaposlovanju, to je na zaposlitvah v formalnem sektorju, s socialno varnostjo, dostojnim plačilom in polnim varstvom delavskih pravic«. Ministri so potrdili »pomen medsebojne usklajenosti politike rasti in zaposlovanja, in makroekonomskih in zaposlitvenih politik na nacionalni in mednarodni ravni«.³
- 6) Vendar pa podatki kažejo, da so od začetka gospodarske krize, od konca leta 2008:
- evropske in nacionalne javne oblasti in nacionalni zakonodajalci sprejeli vrsto ukrepov, ki povečujejo fleksibilnost podjetij, vključno s spremembami nacionalnega delovnega prava,
 - v nekaterih primerih so že pred gospodarsko krizo začeli s splošnimi reformami delovnega prava, s ciljem 'modernizacije' delovnega prava,
 - v nekaterih državah so vladne spremembe vodile k pospešitvi sprejemanja drastičnih sprememb delovnega prava, celo brez sodelujočega posvetovanja s socialnimi partnerji, še zlasti s sindikati,
 - v drugih primerih so bile zahtevane ali državam članicam celo vsiljene strukturne reforme s strani 'trojke', sestavljene iz Mednarodnega denarnega sklada (IMF) in dveh institucij Evropske unije, to je Evropske komisije in Evropske centralne banke (ECB).

Ti ukrepi še zdaleč niso razrešili gospodarske in finančne krize, ravno nasprotno, še poglobili so jo in zdaj ogrožajo sposobnost za razvoj ne le socialne Evrope, temveč tudi širšega projekta evropske gospodarske in politične integracije.

¹ http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/multilateralsystem/g20/WCMS_164260/lang-fr/index.htm

² <http://www.g20-g8.com/g8-g20/g20/english/for-the-press/news-releases/cannes-summit-finaldeclaration.1557.html>

³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/131076.pdf

- 7) Pravniki s področja delovnega in socialnega prava iz vse Evrope, podpisniki te izjave, izražamo svojo veliko zaskrbljenost glede sprejetih ukrepov in njihovih posledic za sedanji – medsebojno povezan – pravni, ekonomski in politični razvoj v EU:
- sedanja finančna in gospodarska kriza postavlja delavce in delavske pravice v številnih državah pod velike pritiske;
 - ne le, da se spodkopavajo postopki kolektivnega pogajanja, temveč se je začel tudi sistematični napad na kolektivno pogajanje, ki vodi v razgradnjo institucij, mehanizmov in temeljnih načel kolektivnega pogajanja (na primer, s prepovedjo pogajanja na ravni dejavnosti, z uvajanjem možnosti, da se s pogodbo o zaposlitvi derogirajo, na slabše, kolektivno sprejeti minimalni standardi, itd.);
 - trojka nekaterim državam članicam vsiljuje obsežno, včasih tudi radikalno deregulacijo njihovega trga dela in sistemov socialne zaščite, kar vodi v oslabitev sindikatov, naraščanje prekernih zaposlitev, negotovost in veliko brezposelnost, vse večjo revščino in socialne nemire;
 - takšni radikalni varčevalni ukrepi na področju dela vodijo v zavračanje Evrope in evropskih vrednot, kot tudi v naraščanje ksenofobije, še zlasti do manjšin, in ogrožajo mir v Evropi.
- 8) Pravniki s področja delovnega in socialnega prava, podpisniki te izjave, zato pozivamo Evropsko unijo in njene institucije, naj spoštuje in podpira:
- vrednote, zapisane v Lizbonski pogodbi, »spoštovanje človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanje človekovih pravic« (2. člen Pogodbe o Evropski uniji),
 - svojo obveznost, da »si prizadeva za trajnostni razvoj Evrope, ki temelji na uravnoteženi gospodarski rasti in stabilnosti cen, za visoko konkurenčno socialno tržno gospodarstvo, usmerjeno v polno zaposlenost in socialni napredek, ter za visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja« (tretji odstavek 3. člena PEU),
 - temeljne socialne pravice, zagotovljene s pravno zavezujočo Listino EU o temeljnih pravicah (prvi odstavek 51. člena Listine EU o temeljnih pravicah), še zlasti pravico do kolektivnih pogajanj in kolektivnih ukrepov, ki jo je treba interpretirati v skladu z ustreznimi konvencijami MOD, ratificiranimi s strani vseh držav članic (53. člen Listine EU o temeljnih pravicah), varstvo v primeru neupravičene odpustitve, socialno varnost in socialno pomoč.

- 9) Podpisniki pozivamo voditelje držav in vlad, zlasti v njihovi funkciji članov institucije Evropske unije, to je 'Evropskega sveta', naj na jasen in nedvoumen način zagotovijo pravno zavezujoč okvir in naj se zavzamejo za temeljne socialne pravice delavcev in njihovih predstavnikov.
- 10) Temeljne socialne pravice delavcev in njihovih predstavnikov ne smejo biti podrejene niti svoboščinam notranjega trga in konkurenčnemu pravu niti varčevalnim ukrepom, bodisi da temeljijo na fiskalni politiki ali finančni pomoči; te temeljne socialne pravice morajo, nasprotno, biti priznane kot nujen predpogoj za zanesljiv trajnostni gospodarski in socialni razvoj in za napredek Evropske unije in njenih držav članic. Visoki delovno- in socialnopravni standardi imajo odločilno vlogo pri ponovnem uravnoteženju gospodarstev, pri podpori dohodkov in spodbujanju vlaganja v sposobnosti ljudi.
- 11) Sedanja Evropska komisija, skupaj s trojko, trenutno ne spoštuje temeljnih elementov evropskega socialnega modela in duha Filadelfijske deklaracije. Zato socialni model – tako rekoč tiho in neopazno – prestaja svojo popolno razgradnjo in morda tudi uničenje. Če bo evropski socialni model propadel, kako bi lahko evropski projekt kot celota uspel?
- 12) Podpisniki te izjave nasprotujemo takemu odnosu in ukrepom, ki iz njega izhajajo. Pozivamo Evropsko unijo in njene institucije, naj ponovno začne v celoti spoštovati svoje pravne obveznosti in politične cilje ter prevzame svojo odgovornost za trajnostno socialno Evropo.

Januar 2013